

Πολυεθνικές επιχειρήσεις

Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

Επικ. Καθηγήτρια Τ.Ο.Π.Α. Π.Π.Κ.Π.Ε.

Μάρτιος 2016

Ξένη Άμεση Επένδυση (ΞΑΕ)

- **Ξένη Άμεση Επένδυση (ΞΑΕ):** Η μακροπρόθεσμη επένδυση δια μέσου της οποίας επιτυγχάνεται η απόκτηση του ελέγχου μιας επιχείρησης σε μία χώρα, από μία εταιρία του εξωτερικού.
- Η μητρική εταιρία συνήθως αναφέρεται ως **πολυεθνική εταιρεία (ΠΕ)** (με την έννοια ότι έχει υπό την κατοχή της παραγωγικές μονάδες σε περισσότερες από μία χώρες).
- Η επέκταση της πολυεθνικής επιχείρησης στο εξωτερικό γίνεται συνήθως μέσω της ίδρυσης θυγατρικών εταιρειών.

Κίνητρα για την ανάληψη ΞΑΕ

- Δύο εναλλακτικοί τρόποι διεξόδου σε μια αγορά **πέραν της ΞΑΕ:**
 1. Οι εξαγωγές
 2. Η συμφωνία εκχώρησης δικαιωμάτων εκμετάλλευσης (licensing).

Οι τρεις εναλλακτικοί τρόποι διείσδυσης σε μία αγορά

	Εξαγωγές (διεθνές εμπόριο)	Licensing (πώληση δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας)	Ξένη άμεση επένδυση
Πλεονεκτήματα	Αποφυγή κόστους εγκατάστασης στη χώρα-στόχο. Χαμηλό ρίσκο. Άμεσα κέρδη. Ευκαιρία άμεσης εισόδου στη ξένη αγορά και απόκτησης εμπειρίας.	Ελάχιστο κόστος επένδυσης. Ταχεία είσοδος σε μια αγορά. Χαμηλό επιχειρηματικό ρίσκο.	Πλήρης διαχειριστικός έλεγχος. Χαμηλότερο κόστος προσφοράς των προϊόντων στη ξένη αγορά. Παράκαμψη δασμολογικών εμποδίων. Προσαρμογή στις τοπικές ιδιαιτερότητες. Καλύτερη υποστήριξη της επωνυμίας.
Μειονεκτήματα	Υψηλό κόστος μεταφοράς. Δασμολογικά και μη εμπόδια. Αδυναμία πραγματοποίησης πωλήσεων μεγάλης κλίμακας.	Απώλεια διαχειριστικού ελέγχου. Μπορεί να δημιουργήσει νέους ανταγωνιστές. Σχετικά μικρό οικονομικό όφελος. Κόστος ευκαιρίας (αποκλείει άλλον τρόπο διείσδυσης στην αγορά).	Μεγάλο κόστος επένδυσης. Ανάληψη υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου. Μεγαλύτερη έκθεση σε πολιτικές και (εξωγενείς) οικονομικές επιδράσεις.
Ιδιοκτησιακό Πλεονέκτημα	<u>ΝΑΙ</u>	<u>ΝΑΙ</u>	<u>ΝΑΙ</u>
Πλεονέκτημα εσωτερικοποίησης	<u>ΝΑΙ</u>	<u>ΟΧΙ</u>	<u>ΝΑΙ</u>
Πλεονέκτημα τοποθεσίας	<u>ΟΧΙ</u>	<u>ΟΧΙ</u>	<u>ΝΑΙ</u>

ΞΑΕ οριζόντιας και κάθετης ολοκλήρωσης

- Ο βασικός λόγος που διαφοροποιεί τις ΞΑΕ με άλλες μορφές διεθνοποίησης συνδέεται με τα μοναδικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, που χαρακτηρίζουν πολλές πολυεθνικές επιχειρήσεις επί των οποίων θέλουν να διατηρήσουν τον πλήρη έλεγχο.
- **ΞΑΕ οριζόντιας ολοκλήρωσης:**
 1. στοχεύουν στην παραγωγή και πώληση του ιδίου ή διαφοροποιημένου προϊόντος στη χώρα υποδοχής.
 2. υπάρχουν γεωγραφικές συνθήκες που δικαιολογούν την πραγματοποίηση της επένδυσης στο εξωτερικό
 3. προκύπτει κάποιο ουσιαστικό πλεονέκτημα από την κοινή διοίκηση των παραγωγικών αυτών μονάδων.

ΞΑΕ οριζόντιας και κάθετης ολοκλήρωσης (συν.)

- Επίσης, σημαντικός λόγος ανάληψης ξένων άμεσων επενδύσεων είναι η διασφάλιση της απρόσκοπτης ροής πρώτων υλών (ενδιάμεσων αγαθών) από το εξωτερικό απαραίτητων για την ομαλή ολοκλήρωση της παραγωγικής διαδικασίας με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.
- **ΞΑΕ κάθετης ολοκλήρωσης:**
 1. στοχεύουν στην πραγματοποίηση ενός τμήματος της παραγωγής στη χώρα υποδοχής και
 2. στην επανεξαγωγή του.
 3. πολλές από τις επενδύσεις των ανεπτυγμένων χωρών στις αναπτυσσόμενες χώρες, αποτελούν επενδύσεις κάθετης ολοκλήρωσης.

Οι λόγοι ύπαρξης των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων (ΠΕ)

- Οι ΠΕ παράγουν το 25% περίπου της παγκόσμιας παραγωγής, και το ενδο-επιχειρησιακό εμπόριο (μεταξύ μητρικών και θυγατρικών) υπολογίζεται να ανέρχεται στο ένα- τρίτο περίπου του παγκοσμίου εμπορίου σε βιομηχανικά προϊόντα.
- Ο βασικός λόγος ύπαρξης των ΠΕ οφείλεται στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που προκύπτει από τη οργάνωση δικτύου παραγωγής και διανομής σε παγκόσμιο επίπεδο
- Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των ΠΕ, επίσης, απορρέει από τις σημαντικές οικονομίες κλίμακας που δημιουργούνται:
 1. (α) στην παραγωγή,
 2. (β) στη χρηματοδότηση,
 3. (γ) στην έρευνα και ανάπτυξη (R&D) και
 4. (δ) στην πληρέστερη πληροφόρηση, σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στις διάφορες αγορές.

Οι λόγοι ύπαρξης των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων (ΠΕ) (συν.)

- Οι μεγάλες επιχειρήσεις αποφασίζουν να επεκταθούν στο εξωτερικό εφόσον τα κέρδη που προσδοκούν είναι μεγαλύτερα σε σύγκριση με την περίπτωση της εγχώριας επέκτασης.
- Οι ΠΕ έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα να χρησιμοποιούν προς όφελός τους το περιβάλλον εντός του οποίου δραστηριοποιούνται και να ενισχύουν τις προοπτικές ανάπτυξής τους.
- Τέλος, οι ΠΕ, μέσω της δυνατότητας μεγαλύτερης διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων τους, μπορούν να περιορίσουν τους κινδύνους, που αντιμετωπίζουν.

Μεταφορά έρευνας και τεχνολογίας από ΠΕ

- Οι ΠΕ είναι σημαντικοί φορείς έρευνας και ανάπτυξης παγκοσμίως.
- Είναι υπεύθυνες για τις μισές περίπου δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη παγκοσμίως.
- Οι ΞΑΕ αποτελούν ένα σημαντικό δίαυλο μέσω του οποίου οι αναπτυσσόμενες χώρες αποκτούν πρόσβαση στις προηγμένες τεχνολογίες.
- Ο βαθμός ωφέλειας εξαρτάται, τόσο από τους όρους μεταφοράς όσο και δυνατότητα εφαρμογής και προσαρμογής της εισαγόμενης τεχνολογίας.

Αποτελέσματα από την παρουσία των ΠΕ

- Σημαντική θετική επίδραση της παρουσίας των ΠΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους διεθνώς και, επομένως, της εξαγωγικής τους επίδοσης.
- Η εισαγωγή νέας τεχνολογίας και ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης
- Διευρύνουν τις ευκαιρίες προσέλκυσης και απασχόλησης εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Αποτελέσματα από την παρουσία των ΠΕ

- Μακροχρόνια δημιουργούν προοπτικές ταχύρυθμης και διατηρήσιμης ανάπτυξης και συμβάλλουν στη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.
- Αρνητικές συνέπειες λόγω:
 1. της απώλειας κυριαρχίας,
 2. πιθανής συρρίκνωσης της εγχώριας παραγωγής
 3. υιοθέτησης πολιτικών διάκρισης των τιμών
 4. διεύρυνσης των ανισοτήτων μεταξύ των ανεπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών
 5. καταστροφής του περιβάλλοντος.

Μέτρα προσέλκυσης ΠΕ

- Η σημερινή σχέση μεταξύ των ΠΕ και των κρατών, είναι μια σχέση «ανταγωνιστικών προσφορών». Επτά παράγοντες που καθορίζουν την ελκυστικότητα μιας χώρας:
 1. Προσανατολισμός της επένδυσης.
 2. Τύπος επένδυσης.
 3. Χαρακτηριστικά της χώρας επένδυσης.
 4. Ο τύπος του προϊόντος.
 5. Το μέγεθος της επένδυσης.
 6. Το μέγεθος απασχολούμενου εργατικού δυναμικού.
 7. Η χρονική διάρκεια της επένδυσης.
-

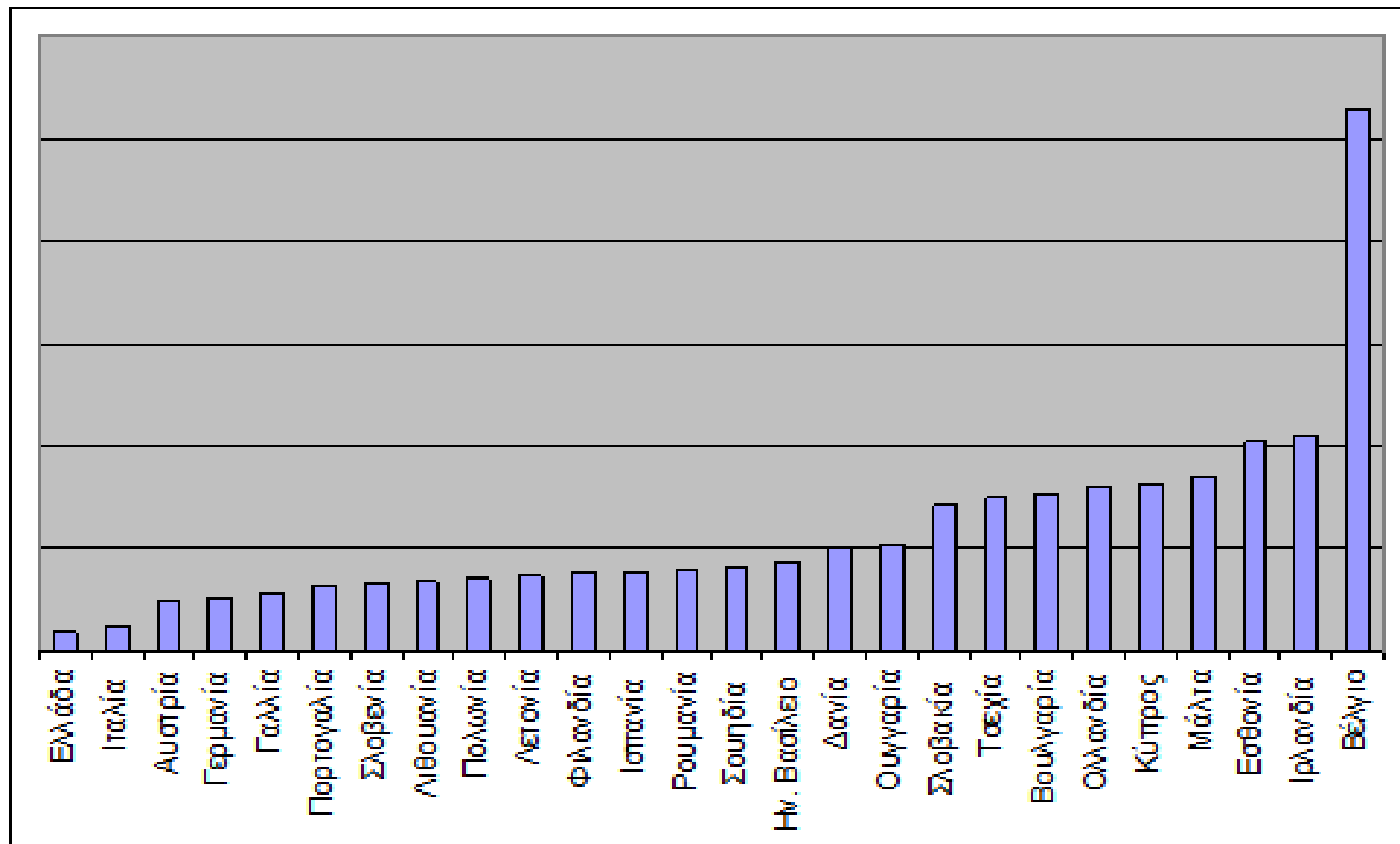
Οι βασικοί λόγοι υστέρησης της Ελλάδος στην προσέλκυση ΞΑΕ

- Για την Ελλάδα, ο βαθμός προσέλκυσης άμεσων επενδύσεων από το εξωτερικό εμφανίζεται ιδιαίτερα χαμηλός, κυρίως σε σχέση με τις άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).
- Αν και η ευρωπαϊκή οικονομική ενοποίηση, μέσω της μακρο-οικονομικής σταθερότητας, συμβάλλει θετικά στην προσέλκυση άμεσων επενδύσεων από το εξωτερικό, η Ελλάδα - σε αντίθεση με ότι συνέβη σε άλλες χώρες μέλη - δεν κατόρθωσε να εκμεταλλευθεί επαρκώς τον παράγοντα αυτό.
- Τα στοιχεία στα δύο διαγράμματα που ακολουθούν είναι ενδεικτικά της χαμηλής προσέλκυσης ΞΑΕ από την Ελλάδα.

Διάγραμμα 6.1

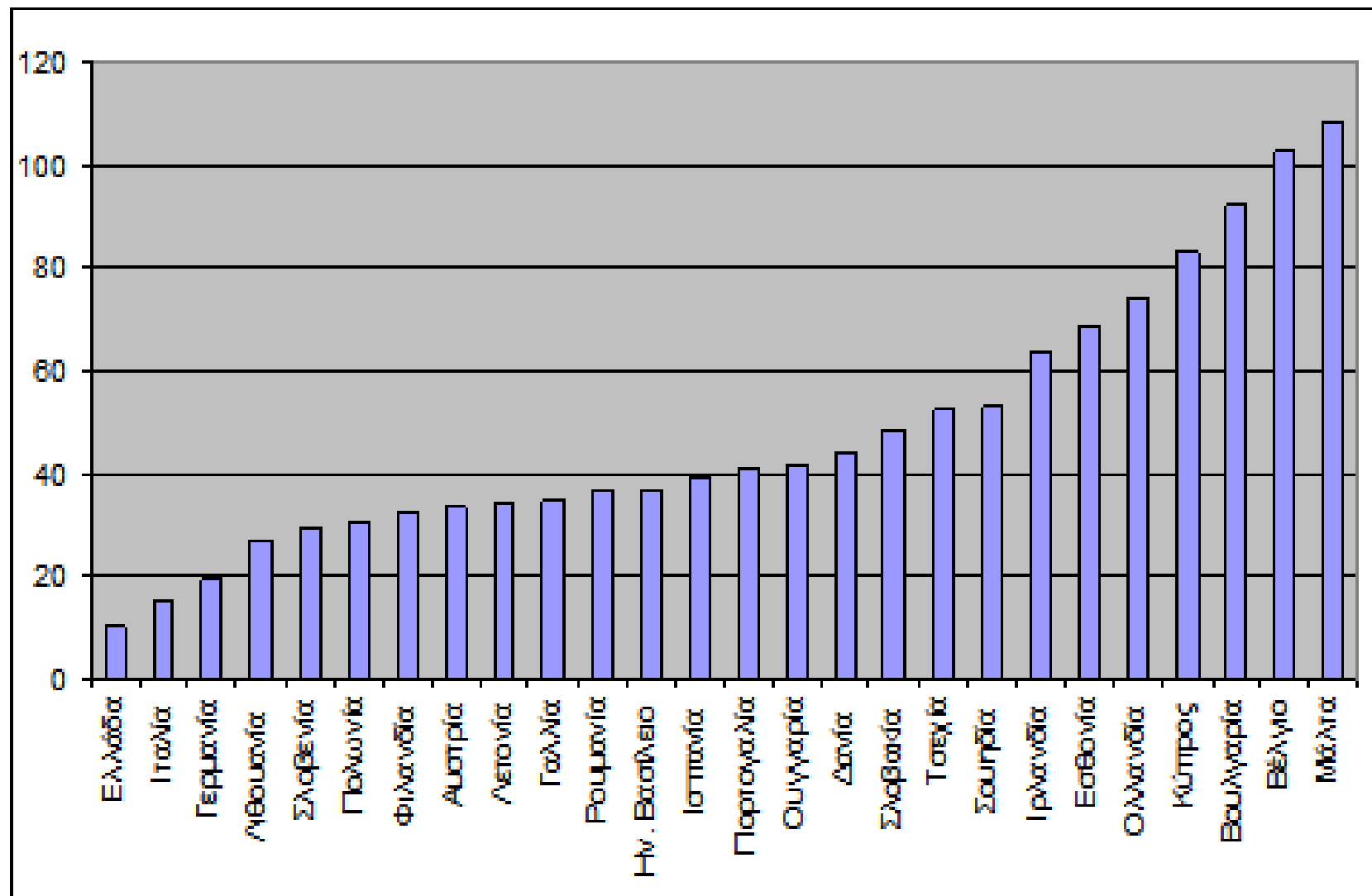
Εισροές για ΞΑΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ (μέσες τιμές περιόδου 2000-07)

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, World Development Indicators, Eurostat.

Διάγραμμα 6.2

Απόθεμα εισραών για ΞΑΕ το 2008 (ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Πηγή: World Investment Report 2009.

Οι βασικοί λόγοι υστέρησης της Ελλάδος στην προσέλκυση ΞΑΕ (συν.)

- Το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι σχετικά απομονωμένη γεωγραφικά από τον κεντρικό πυρήνα της ΕΕ, και ότι είναι μία μικρή οικονομία, αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην προσέλκυση επενδύσεων "οριζόντιας ολοκλήρωσης", καθώς το πλεονέκτημα της εγγύτητας της αγοράς υπεραντισταθμίζεται από το γεγονός ότι οι μικρές παραγωγικές μονάδες δεν έχουν τη δυνατότητα να εκμεταλλευθούν οικονομίες κλίμακας.
- Επίσης, η Ελλάδα δεν μπορεί να προσελκύσει ΞΑΕ που στοχεύουν στη χρήση φθηνού εργατικού δυναμικού ή στη χαμηλή φορολογική επιβάρυνση.
- Επιπλέον υπάρχουν διαρθρωτικές αδυναμίες που συντελούν άμεσα ή έμμεσα στη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

A vertical stack of four images on the left side of the slide. From top to bottom: a clock with a blue face and black hands on a purple background; a clock with a yellow face and black hands on a yellow background; an open book with white pages on a green background; and an open book with white pages on a blue background.

Βασικοί διαρθρωτικοί παράγοντες που συντελούν στην χαμηλή προσέλκυση ΞΑΕ

- Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις αγορές εργασίας και προϊόντων.
- Το υψηλό κόστος της επιχειρηματικότητας.
- Σύνδεση εκπαιδευτικού συστήματος με την αγορά εργασίας.
- Ανεπάρκεια υποδομών σε νέες τεχνολογίες.

Συμπεράσματα

- Η χώρα πρέπει να αποβλέπει στην προσέλκυση ΞΑΕ με εξαγωγικό προσανατολισμό.
- Πρέπει να είναι προσανατολισμένες οι επενδύσεις στην υψηλή ή τουλάχιστον στη μεσαία τεχνολογία
- Η θέση της Ελλάδος μπορεί να λειτουργήσει ως πύλη εισόδου στην Ευρώπη από τρίτες χώρες (Κίνα).

Απαιτείται:

1. Απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών.
2. Ενίσχυση της έρευνας και της ανάπτυξης νέων μορφών τεχνολογίας.
3. Βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και σύνδεση με την αγορά εργασίας.

Στόχος: Η ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης.

